

บทความวิจัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคติน
จากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัยวิชาดา คงเจริญ^{1, 2, *} ส.ม., จักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ³ ส.ด.

Received: July 26, 2024

Revised: August 27, 2024

Accepted: September 19, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวางนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรชาวไร่ยาสูบในอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 361 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.6 และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำ ได้แก่ ระยะเวลาเป็นเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ ระยะเวลาเก็บใบยาสูบสด ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด การรับรู้ความรุนแรงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและบุคลากรสถานไร่ยาสูบ การศึกษานี้ มีข้อเสนอแนะ คือ บุคลากรสถานไร่ยาสูบควรจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด สร้างความตระหนักรู้ถึงความรุนแรงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ สร้างการรับรู้ประโยชน์และลดอุปสรรคของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ นอกจากนี้ ครอบครัวควรสนับสนุนการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสดและการเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรชาวไร่ยาสูบมีพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ พฤติกรรมป้องกัน เกษตรกรชาวไร่ยาสูบ

¹ นิสิต หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ โรงพยาบาลพุทธโสธร จังหวัดฉะเชิงเทรา

³ รองศาสตราจารย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

* ผู้รับผิดชอบบทความ: wichadak65@nu.ac.th

Factors associated with behaviors to prevent nicotine exposure from tobacco leaves among tobacco farmers in Si Samrong District, Sukhothai Province

Wichada Khongcharoen^{1, 2, *} M.P.H., Chakkraphan Phetphum³ Dr.P.H.

ABSTRACT

This cross-sectional descriptive study aimed to study the behaviors that prevent nicotine exposure from tobacco leaves and the associated factors. The study included a sample of 361 tobacco farmers from Si Samrong District, Sukhothai Province, selected through a multi-stage random sampling. Data was collected using a self-administered questionnaire developed by the researcher and analyzed with descriptive statistics and multiple linear regression at a significant level at 0.05

The results showed that the majority of the participants (57.6%) had a moderate level of nicotine exposure prevention behaviors. Several factors were associated with nicotine exposure prevention among tobacco farmers: predisposing factors, including the duration of work as a tobacco farmer; time spent harvesting tobacco leaves; knowledge of Green Tobacco Sickness (GTS); perceived severity of nicotine exposure from tobacco leave; perceived benefits of preventive measures; and perceived barriers to prevention. Enabling factors included access to protective equipment for preventing nicotine exposure. Reinforcing factors included receiving information about GTS; social support from family members; and personnel at the tobacco station. The study recommends that personnel at tobacco stations should implement activities to enhance knowledge about GTS, raise awareness of the severity of nicotine exposure from tobacco leaves, emphasize the benefits of prevention, and address barriers to adopting protective measures of nicotine exposure from tobacco leaves. In addition, families should provide regular support in receiving information on GTS and ensuring access to protective equipment, thereby encouraging tobacco farmers to maintain continuous nicotine exposure prevention behaviors from tobacco leaves.

Keywords: Nicotine exposure from tobacco leaves, Preventive behaviors, Tobacco farmers

¹ Student in Master of Public Health Program, Faculty of Public Health, Naresuan University

² Public Health Technical Officer, Practitioner Level, Buddhasothorn Hospital, Chachoengsao Province

³ Associate Professor, Faculty of Public Health, Naresuan University

* Corresponding author: wichadak65@nu.ac.th

บทนำ

โรคพิษใบยาสูบสด หรือ Green Tobacco Sickness (GTS) เป็นพิษนิโคตินเฉียบพลันที่เกิดจากการดูดซึมสารนิโคตินที่ละลายอยู่ในน้ำใบยาสูบเข้าสู่ร่างกายผ่านทางผิวหนัง เมื่อเกษตรกรชาวไร่ยาสูบสัมผัสใบยาสูบสดขณะเปียกน้ำในระหว่างการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวใบยาสูบ (Achalli, Shetty, & Gogineni, 2012; Fassa, Faria, Meucci, Fiori, Miranda, & Facchini, 2014) นอกจากนี้ การได้รับสารนิโคตินในไร่ยาสูบผ่านทางอากาศยังมีโอกาสทำให้เกิดโรคพิษใบยาสูบสดได้อีกด้วย (Yoo, Park, Kim, Lee, Lim, Kim, & Kim, 2014)

โรคพิษใบยาสูบสดเป็นประเด็นด้านสาธารณสุขที่สำคัญในประเทศผู้ผลิตยาสูบ (Schmitt, Schmitt, Kouimintzis, & Kirch, 2007) ซึ่งความชุกของการเกิดโรคพิษใบยาสูบสดทั่วโลกอยู่ระหว่างร้อยละ 8.2-47.0 (Fotedar & Fotedar, 2017) จากการศึกษาพบความชุกของการเกิดโรคพิษใบยาสูบสดในเกษตรกรชาวไร่ยาสูบประเทศเกาหลีใต้ บราซิล และไทย ร้อยละ 37.5 (Park, Lim, Lee, & Yoo, 2018), ร้อยละ 34.5 (Campos, Costa, Alves, Rosa, Geraldino, Meira et al., 2020), และร้อยละ 22.6 (Saleeon, Siri Wong, Maldonado-Pérez, & Robson, 2015) ตามลำดับ

โรคพิษใบยาสูบสด มีลักษณะอาการที่สำคัญ ได้แก่ วิงเวียนศีรษะ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ และอาเจียน (Achalli, Shetty, & Gogineni, 2012; Fotedar & Fotedar, 2017) โดยอาการมักจะเกิดขึ้นภายใน 3-17 ชั่วโมงหลังจากได้รับสารนิโคตินในใบยาสูบเข้าสู่ร่างกาย และอาการสามารถคงอยู่ได้ 1-3 วัน (Achalli et al., 2012) ถึงแม้ว่าอาการจะสามารถหายได้เอง แต่สำหรับผู้ป่วยบางรายที่มีอาการรุนแรง เช่น เกิดภาวะขาดน้ำ อาจทำให้ต้องเข้ารับการรักษาโดยแพทย์อย่างเร่งด่วน (Arcury et al., 2001; Parikh et al., 2005)

เกษตรกรชาวไร่ยาสูบ เป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่มีอาชีพเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากการทำงาน นั่นคือ โรคพิษใบยาสูบสด (Park et al., 2018) ซึ่งโรคนี้สามารถเกิดขึ้นได้ในระหว่างกระบวนการปลูกยาสูบ เช่น การเก็บใบยาสูบสดขณะเปียกน้ำ (Arcury, Laurienti, Talton, Chen, Howard, Summers et al., 2016; Fassa, Faria,

Meucci, Fiori, Miranda, & Facchini, 2014) และการบ่มใบยาสูบ (Saleeon et al., 2015) นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมในไร่ยาสูบที่มีความชื้นสูงโดยเฉพาะในตอนเช้าตรู่หรือหลังฝนตก (McBride, Altman, Klein, White, et al., 1998) และระยะเวลาที่ทำงานกลางแจ้ง (Campos et al., 2020) โดยเฉพาะการเก็บใบยาสูบสดในตอนกลางวันจะมีโอกาสเสี่ยงเกิดโรคพิษใบยาสูบสดมากกว่าการเก็บใบยาสูบสดในตอนเช้าตรู่ (Cargnin, Cezar-Vaz, Getelina, & Bonow, 2019)

ยาสูบ เป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจที่นิยมปลูกมากกว่า 100 ประเทศทั่วโลก 6 ประเทศที่มีการผลิตยาสูบมากที่สุดคิดเป็น 2 ใน 3 ของโลก ได้แก่ จีน บราซิล อินเดีย สหรัฐอเมริกา มาลาวี และอินโดนีเซีย (Schmitt et al., 2007) ซึ่งไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่มีการปลูกยาสูบมาจนถึงปัจจุบัน ในปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2565 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยาสูบทั้งหมด 109,444.71 ไร่ โดยภาคเหนือมีพื้นที่ปลูกยาสูบมากที่สุดในประเทศไทย 67,666.71 ไร่ พบได้มากที่สุดในจังหวัดสุโขทัย 33,779 ไร่ ส่วนใหญ่นิยมปลูกยาสูบในอำเภอศรีสำโรง 24,686 ไร่ และพบได้มากที่สุดในตลาดทับผึ้ง 7,890 ไร่ ตามลำดับ (Department of Agricultural Extension, 2023)

ปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2565 ตลาดทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง มีพื้นที่ปลูกยาสูบมากที่สุดในจังหวัดสุโขทัย โดยนิยมปลูกยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ทั้งหมด (Department of Agricultural Extension, 2023) ซึ่งใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์นั้น จะมีปริมาณสารนิโคตินสูงกว่าใบยาสูบสายพันธุ์อื่นๆ (Tobacco Authority of Thailand, 2015) จึงส่งผลให้เกษตรกรชาวไร่ยาสูบมีโอกาสสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบได้ในระหว่างกระบวนการผลิตยาสูบ โดยเฉพาะขั้นตอนการเก็บใบยาสูบสดขณะเปียกน้ำ นอกจากนี้ ใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์มีลักษณะการบ่มด้วยอากาศโดยนิยมแขวนใบยาสูบไว้ในโรงเรือนเพื่อบ่มให้ใบยาสูบมีคุณภาพดี และมีกลิ่นหอม (Tobacco Authority of Thailand, 2015) จึงส่งผลให้เกษตรกรชาวไร่ยาสูบมีโอกาสได้รับสารนิโคตินผ่านทางอากาศได้อีกด้วย (Yoo et al., 2014) จากการศึกษาของ Manothum (2019) พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบตำบลทับผึ้งมีการรับรู้

ในขั้นตอนการเก็บใบยาสูบสดที่มีความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำมากที่สุด ร้อยละ 44.5 ด้วยเหตุนี้ เกษตรกรชาวไร่ยาสูบจึงมีโอกาสสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบและสามารถนำมาสู่การเกิดโรคพิษใบยาสูบสดตามมาได้ ดังนั้นกระบวนการผลิตยาสูบจึงส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบและสิ่งที่สำคัญคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตามมาตรา 18 ของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO FCTC) ที่ว่าด้วยการปกป้องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเพาะปลูกยาสูบและผลิตยาสูบ

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ สอดคล้องกับ PRECEDE Framework ของ Green & Kreuter (2005) ประกอบด้วย ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด (Permatasari, Musthofa, & Prabamurti, 2020; Rokhmah, Khoiron, Imama, Lestari, Mahda, & Agustin, 2020) การรับรู้ความรุนแรงของสารนิโคตินในใบยาสูบ (Piyapongsakul, Lagampan, & Kalampakorn, 2014) การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันการได้รับสารนิโคตินในใบยาสูบ (Permatasari et al., 2020; Piyapongsakul et al., 2014) ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งประโยชน์ในการป้องกันการได้รับพิษจากสารนิโคตินในใบยาสูบ (Piyapongsakul et al., 2014) และปัจจัยเสริม ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Permatasari et al., 2020; Piyapongsakul et al., 2014) จากการศึกษาพบว่า โรคพิษใบยาสูบสดมีโอกาสดังขึ้นกับเกษตรกรชาวไร่ยาสูบที่ใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ร้อยละ 35.0 ซึ่งน้อยกว่าผู้ที่ไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่มีโอกาสเกิดโรคพิษใบยาสูบสดได้ร้อยละ 90.0 (Hussain, Altaf, & Yousafzai, 2022) ดังนั้น เกษตรกรชาวไร่ยาสูบสามารถป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบได้ด้วยการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (Personal protective equipment หรือ PPE) เช่น เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว ถุงมือยาง (Occupational Safety and Health Administration, 2015) หน้ากากอนามัย ผ้ากันเปื้อนพลาสติก (Saleeon, Siri Wong, Maldonado-Pérez, & Robson, 2016) และ

ถุงเท้า (Cargnin et al., 2019) นอกจากนี้ การดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคลยังสามารถป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบได้ เช่น การเปลี่ยนเสื้อผ้าที่เปื้อกขึ้นหลังทำงานเสร็จ (Saleeon et al., 2016)

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ เป็นอาชีพหนึ่งที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ และสามารถนำมาสู่การเกิดโรคพิษใบยาสูบสดตามมาได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางวางแผนและป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study) ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เลขที่โครงการวิจัย P2-0301/2566 COE No.152/2023 เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2566 โดยประยุกต์ใช้ PRECEDE Framework ของ Green & Kreuter (2005) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยคือ เกษตรกรชาวไร่ยาสูบที่อาศัยอยู่ในอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย และมีรายชื่อขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรชาวไร่ยาสูบอำเภอศรีสำโรง ปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2565 จำนวน 2,069 คน (Department of Agricultural Extension, 2023) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรประมาณการค่าเฉลี่ยกรณี

ทราบจำนวนประชากร (Finite population mean) (Daniel, 1999) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 325 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพิ่มอีกร้อยละ 10.0 เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล รวมทั้งสิ้น 361 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ประกอบด้วย 1) สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการเลือกตำบลที่มีพื้นที่ปลูกยาสูบมากที่สุดในอำเภอศรีสำโรง ได้แก่ ตำบลทับผึ้ง และ 2) สุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) โดยดำเนินการสุ่มรายชื่อจากทะเบียนเกษตรกรชาวไร่ยาสูบตำบลทับผึ้ง จนครบ 361 คน กำหนดเกณฑ์คัดเข้า คือ เป็นเกษตรกรชาวไร่ยาสูบอายุ 20 ปีขึ้นไป ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ และเกณฑ์คัดออก คือ เกษตรกรชาวไร่ยาสูบที่ไม่อยู่ในพื้นที่ในช่วงเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามด้วยตนเอง (Self-administered questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วย ลักษณะข้อคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประวัติการสูบบุหรี่และประวัติการดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา โรคประจำตัว สถานภาพการทำไร่ยาสูบ และแหล่งโรคจากการปลูกยาสูบ และลักษณะข้อคำถามแบบเติมคำตอบลงในช่องว่าง จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ อายุ ระยะเวลาเป็นเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ พื้นที่ปลูกยาสูบ ระยะเวลาเก็บใบยาสูบสด และรายได้จากการปลูกยาสูบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยนำ จำนวน 32 ข้อ ประกอบด้วย ส่วนที่ 2.1) แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด จำนวน 10 ข้อ ลักษณะข้อคำถามแบบเลือกตอบ คือ ใช่ และไม่ใช่ แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ (Bloom, 1975) ได้แก่ ระดับต่ำ (0-5 คะแนน) ระดับปานกลาง (6-7 คะแนน) และระดับสูง (8-10 คะแนน) และส่วนที่ 2.2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ จำนวน 22 ข้อ ประกอบด้วย การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ จำนวน 6 ข้อ การรับรู้

ความรุนแรงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ จำนวน 5 ข้อ การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบจำนวน 6 ข้อ และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยเอื้อ จำนวน 14 ข้อ ประกอบด้วย ส่วนที่ 3.1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีอุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ จำนวน 9 ข้อ ลักษณะข้อคำถามแบบเลือกตอบ คือ เพียงพอและไม่เพียงพอ แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ (Bloom, 1975) ได้แก่ ระดับต่ำ (0-5 คะแนน) ระดับปานกลาง (6-7 คะแนน) และระดับสูง (8-9 คะแนน) และส่วนที่ 3.2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยเสริม จำนวน 21 ข้อ ประกอบด้วย ส่วนที่ 4.1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด จำนวน 6 ข้อ และส่วนที่ 4.2) แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยแรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จำนวน 5 ข้อ แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข จำนวน 5 ข้อ และแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสถานียาสูบ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ จำนวน 12 ข้อ

แบบสอบถามส่วนที่ 2.2 3.2 4 และ 5 ลักษณะข้อคำถามใช้แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ แบ่งคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 3 ระดับ (Best, 1977) ได้แก่ ระดับต่ำ (1.00-1.67 คะแนน) ระดับปานกลาง (1.68-2.35 คะแนน) และระดับสูง (2.36-3.00 คะแนน)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา Content validity ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานวิจัย จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective

congruence: IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยประเมินความสอดคล้องภายในข้อคำถาม (Internal consistency) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับเกษตรกรชาวไร่อายสุบ ตำบลวังใหญ่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน หลังจากนั้น วิเคราะห์หาความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคพิษไбыาสุบสด และการมีอุปการณป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ โดยใช้สูตร Kuder & Richardson Method (KR-20) ได้เท่ากับ 0.72 และ 0.71 สำหรับแบบสอบถามการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ การรับรู้ความรุนแรงของการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ การเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษไбыาสุบสด แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสถานไбыาสุบ และพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ วิเคราะห์หาความน่าเชื่อถือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.72-0.79 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามทุกชุดผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ไม่ต่ำกว่า 0.70 (DeVellis, 2012)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในช่วงที่เกษตรกรชาวไร่อายสุบเริ่มเก็บไбыาสุบสด ในระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 โดยผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตถึงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงทำการนัดหมายกลุ่มตัวอย่างแล้วลงพื้นที่ เพื่อชี้แจงถึงความสำคัญ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบแบบสอบถาม มาตรการเก็บรักษาความลับก่อนให้กลุ่มตัวอย่างลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย หลังจากนั้น ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์

ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนอัตราการตอบกลับ (Response rate) ร้อยละ 100.0 และนำข้อมูลที่ได้ไปบันทึกลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อใช้สำหรับอธิบายปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ สำหรับการวิเคราะห์ตัวแปรกลุ่มนำเสนอข้อมูลด้วยจำนวนและร้อยละ และการวิเคราะห์ตัวแปรต่อเนื่องนำเสนอข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบของเกษตรกรชาวไร่อายสุบ โดยการตรวจสอบความสัมพันธ์เบื้องต้นด้วยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple linear regression) และคัดเลือกตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เข้าสู่การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple linear regression) ใช้วิธีคัดเลือกตัวแปรทุกตัวเข้าสู่สมการสุดท้าย (Enter method)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรชาวไร่อายสุบ

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.5 มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ 38.5 อายุเฉลี่ย 50.41 ปี (S.D. = 8.78) มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา ร้อยละ 69.6 ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 82.5 และไม่ดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 73.4 ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 72.9 มีสถานภาพเป็นเจ้าของไร่อายสุบ ร้อยละ 99.2 มีระยะเวลาเป็นเกษตรกรชาวไร่อายสุบอยู่ระหว่าง 10-19 ปี ร้อยละ 34.6 ระยะเวลาเฉลี่ย 23.22 ปี (S.D. = 9.98) มีพื้นที่ปลูกไбыาสุบอยู่ระหว่าง 5-10 ไร่ ร้อยละ 69.8 พื้นที่เฉลี่ย 8.85 ไร่ (S.D. = 3.43) มีระยะเวลาเก็บไбыาสุบสดอยู่ระหว่าง 3-4 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 53.7 ระยะเวลาเฉลี่ย 3.90 ชั่วโมง (S.D. = 1.26) มีรายได้จากการ

ปลูกยาสูบอยู่ระหว่าง 50,000-100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 69.8 รายได้เฉลี่ย 88,504.16 บาทต่อปี (S.D. = 34,318.45) และได้รับโคเวตาการปลูกยาสูบ ร้อยละ 99.2 โดยส่วนใหญ่ได้รับแหล่งโคเวตาจากการยาสูบแห่งประเทศไทย ร้อยละ 34.4

2. ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ

ปัจจัยนำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 52.9 (Mean = 7.47, S.D. = 1.10) มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.4 (Mean = 2.40, S.D. = 0.34) มีการรับรู้ความรุนแรงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.3 (Mean = 2.24, S.D. = 0.29) มีการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 56.8 (Mean = 2.49, S.D. = 0.35) และมีการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 43.2 (Mean = 1.81, S.D. = 0.58) ปัจจัยเอื้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 80.1 (Mean = 8.16, S.D. = 0.92) และมีการเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคติน

จากใบยาสูบอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 62.9 (Mean = 2.41, S.D. = 0.34) และปัจจัยเสริมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.7 (Mean = 1.99, S.D. = 0.40) ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 85.1 (Mean = 2.65, S.D. = 0.34) ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุขอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 97.8 (Mean = 1.03, S.D. = 0.14) และได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสถานียาสูบอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 81.7 (Mean = 2.05, S.D. = 0.27)

3. พฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.6 รองลงมาคือ อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 39.1 และอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 3.3 (Mean = 2.32, S.D. = 0.27) โดยพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ สวมเสื้อแขนยาวและกางเกงขายาว ขณะเก็บใบยาสูบสด ร้อยละ 100.0 รองลงมาคือ หลีกเลี่ยงการเก็บใบยาสูบสดตอนฝนตก ร้อยละ 96.1 และน้อยที่สุด คือ หลีกเลี่ยงการเก็บใบยาสูบสดขณะเปียกน้ำตอนเช้ามีด ร้อยละ 2.8 (ดังตาราง 1)

ตาราง 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ รายข้อ (n = 361)

พฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ	ระดับการปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)		
	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย
1. ทานสวมเสื้อแขนยาวขณะเก็บใบยาสูบสด	361 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
2. ทานสวมกางเกงขายาวขณะเก็บใบยาสูบสด	361 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
3. ทานสวมผ้ากันเปื้อนพลาสติกขณะเก็บใบยาสูบสด	25 (6.9)	93 (25.8)	243 (67.3)
4. ทานสวมหน้ากากอนามัยขณะเก็บใบยาสูบสด	127 (35.2)	179 (49.6)	55 (15.2)
5. ทานสวมถุงมือยางขณะเก็บใบยาสูบสด	153 (42.3)	137 (38.0)	71 (19.7)
6. ทานสวมถุงเท้าขณะเก็บใบยาสูบสด	263 (72.9)	86 (23.8)	12 (3.3)
7. ทานสวมรองเท้าบูทขณะเก็บใบยาสูบสด	264 (73.1)	87 (24.1)	10 (2.8)
8. ทานหลีกเลี่ยงการเก็บใบยาสูบสดตอนฝนตก	347 (96.1)	14 (3.9)	0 (0.0)
9. ทานหลีกเลี่ยงการเก็บใบยาสูบสดขณะเปียกน้ำตอนเช้ามีด	10 (2.8)	18 (5.0)	333 (92.2)
10. ทานล้างมือล้างแขนด้วยสบู่ หรืออาบน้ำทันทีหลังเก็บใบยาสูบสดเสร็จ	308 (85.3)	38 (10.5)	15 (4.2)
11. ทานเปลี่ยนเสื้อผ้าที่เปียกเหงื่อ เมื่ออก หรือยางยาสูบมาใส่เสื้อผ้าที่แห้งทันทีหลังเก็บใบยาสูบสดเสร็จ	97 (26.9)	173 (47.9)	91 (25.2)
12. ทานซักเสื้อผ้าที่เปียกเหงื่อ เมื่ออก หรือยางยาสูบทันทีหลังเก็บใบยาสูบสดเสร็จ	44 (12.2)	177 (49.0)	140 (38.8)

(Mean = 2.32, S.D. = 0.27, Min = 1.42, Max = 2.83)

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ ด้วยการวิเคราะห์ตัวแปรเดียว ซึ่งมีตัวแปรอิสระที่นำเข้าวิเคราะห์ จำนวน 23 ตัวแปร โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple linear regression) พบว่า มีตัวแปรอิสระ จำนวน 21 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยนำ ได้แก่ อายุ (p-value < 0.001) ระดับการศึกษา (p-value = 0.006) ประวัติการสูบบุหรี่

(p-value < 0.001) ประวัติการดื่มแอลกอฮอล์ (p-value < 0.001) โรคประจำตัว (p-value = 0.001) สถานภาพการทำไร่ยาสูบ (p-value = 0.001) ระยะเวลาเป็นเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ (p-value < 0.001) พื้นที่ปลูกยาสูบ (p-value < 0.001) ระยะเวลาเก็บใบยาสูบสด (p-value < 0.001) รายได้จากการปลูกยาสูบ (p-value < 0.001) แหล่งโคเวตาการปลูกยาสูบ (p-value = 0.001) ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด (p-value < 0.001) การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ (p-value < 0.001) การรับรู้ความรุนแรงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ (p-value < 0.001) การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ (p-value < 0.001) และการรับรู้อุปสรรคของ

การป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ (p-value < 0.001) ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ (p-value < 0.001) และปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด (p-value < 0.001) แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (p-value < 0.001) แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข (p-value = 0.042) และแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสถานใบยาสูบ (p-value < 0.001)

5. ปัจจัยที่ร่วมกันมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ

เมื่อวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple linear regression) โดยใช้วิธีคัดเลือกตัวแปรแบบ Enter พบว่า นำเข้าตัวแปรทั้งหมด 21 ตัวแปร เข้าสู่การวิเคราะห์ ในสมการสุดท้าย พบว่า มีตัวแปรอิสระ จำนวน 10 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่ง

แบ่งออกเป็น 3 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยนำ ได้แก่ ระยะเวลาเป็นเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ (Beta = 0.18, p-value = 0.003) ระยะเวลาเก็บใบยาสูบสด (Beta = 0.13, p-value = 0.015) ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด (Beta = 0.07, p-value = 0.022) การรับรู้ความรุนแรงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ (Beta = 0.10, p-value = 0.003) การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ (Beta = 0.09, p-value = 0.025) และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ (Beta = -0.13, p-value < 0.001) ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ (Beta = 0.15, p-value < 0.001) และปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด (Beta = 0.09, p-value = 0.011) แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Beta = 0.12, p-value = 0.001) และแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสถานใบยาสูบ (Beta = 0.22, p-value < 0.001) (ดังตาราง 2)

ตาราง 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (n = 361)

ปัจจัย	ตัวแปร	B (95% CI)	Beta	t	p-value
ปัจจัยส่วนบุคคล	เพศชาย	0.21 (-0.18 ถึง 0.59)	0.03	1.07	0.288
	อายุ (ปี)	-0.02 (-0.06 ถึง 0.01)	-0.06	-1.30	0.193
	ระดับการศึกษา (Ref. = ต่ำกว่ามัธยม)				
	มัธยมศึกษา	-0.10 (-0.47 ถึง 0.27)	-0.01	-0.52	0.607
	อนุปริญญาขึ้นไป	-0.68 (-1.48 ถึง 0.13)	-0.04	-1.66	0.098
	ประวัติการสูบบุหรี่ ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา	0.06 (-0.45 ถึง 0.58)	0.01	0.25	0.806
	ประวัติการดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา	0.45 (-0.02 ถึง 0.92)	0.06	1.89	0.060
	โรคประจำตัว	0.30 (-0.07 ถึง 0.67)	0.04	1.61	0.108
	ระยะเวลาเป็นเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ (ปี)	0.06 (0.02 ถึง 0.10)	0.18	3.02	0.003*
	ระยะเวลาเก็บใบยาสูบสด (ชั่วโมง)	0.34 (0.07 ถึง 0.62)	0.13	2.44	0.015*
	รายได้จากการปลูกยาสูบ (บาทต่อปี)	-0.00 (0.00 ถึง 0.00)	-0.06	-1.12	0.262
	การได้รับโควตาการปลูกยาสูบ	0.75 (-1.01 ถึง 2.52)	0.02	0.84	0.401

ตาราง 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (n = 361) (ต่อ)

ปัจจัย	ตัวแปร	B (95% CI)	Beta	t	p-value
ปัจจัยนำ	ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด	0.22 (0.03 ถึง 0.41)	0.07	2.31	0.022*
	การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ	0.11 (-0.01 ถึง 0.22)	0.07	1.86	0.064
	การรับรู้ความรุนแรงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ	0.22 (0.08 ถึง 0.37)	0.10	3.05	0.003*
	การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ	0.14 (0.02 ถึง 0.27)	0.09	2.26	0.025*
	การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ	-0.15 (-0.22 ถึง -0.09)	-0.13	-4.63	< 0.001*
ปัจจัยเอื้อ	การมีอุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ	0.02 (-0.15 ถึง 0.19)	0.01	0.23	0.820
	การเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ	0.30 (0.17 ถึง 0.44)	0.15	4.45	< 0.001*
ปัจจัยเสริม	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด	0.13 (0.03 ถึง 0.23)	0.09	2.57	0.011*
	แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	0.24 (0.10 ถึง 0.38)	0.12	3.28	0.001*
	แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข	0.04 (-0.18 ถึง 0.26)	0.01	0.37	0.712
	แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสถานีใบยาสูบ	0.52 (0.38 ถึง 0.66)	0.22	7.48	< 0.001*

*p-value < 0.05, Constant (a) = 4.97, $R^2 = 0.81$, Adjusted $R^2 = 0.80$, $F_{(22,338)} = 66.86$, p-value < 0.001

สรุปและอภิปรายผล

1. พฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบ มีพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.6 โดยพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การหลีกเลี่ยงการเก็บใบยาสูบสดขณะเปียกน้ำตอนเช้ามีด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาเก็บใบยาสูบสดอยู่ระหว่าง 3-4 ชั่วโมงต่อวัน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเริ่มเก็บใบยาสูบสดตั้งแต่ตอนเช้ามีด เพื่อหลีกเลี่ยงการเก็บใบยาสูบสดในตอนกลางวัน ซึ่งส่งผลให้มีโอกาสเกิดโรคพิษใบยาสูบสดได้ง่ายกว่าการเก็บใบยาสูบสดในตอนเช้านั้น ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ มีพฤติกรรมสวมหน้ากากกันเปื้อนพลาสติกขณะเก็บใบยาสูบสด ร้อยละ 6.9 เนื่องจากส่วนใหญ่มีหน้ากากกันเปื้อนพลาสติกไม่เพียงพอ จึงส่งผลให้มีโอกาสสัมผัสสารนิโคตินขณะเก็บใบยาสูบที่เปียกน้ำในตอนเช้ามีดผ่านทางเสื้อผ้าที่เปียกชื้นเข้าสู่ร่างกายได้ง่ายอีกด้วย ซึ่งผลการศึกษาที่มีความใกล้เคียงกับการศึกษาของ Piyapongsakul et al. (2014) พบว่า เกษตรกรปลูกยาสูบส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันการได้รับพิษจากสารนิโคตินในใบยาสูบอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 63.8 โดยพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเปลี่ยนเสื้อผ้าที่เปียกเหงื่อและมือหรือแขนยาสูบมาใส่เสื้อผ้าแห้ง เนื่องจากทำให้เสียเวลาและสิ้นเปลืองเสื้อผ้า

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ

จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

ระยะเวลาเป็นเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ ($Beta = 0.18$) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่มีระยะเวลาเป็นเกษตรกร

ชาวไร่ยาสูบเฉลี่ยอยู่ที่ 23.22 ปี ($S.D. = 9.98$) จึงทำให้ปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินมากขึ้นตามประสบการณ์ทำงานในไร่ยาสูบที่มากขึ้นด้วย ซึ่งผลการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ Rokhmah & Khoiron (2014), Rokhmah et al. (2020) และ Sujoso et al. (2020) พบว่า ระยะเวลาเป็นเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคพิษใบยาสูบสด

ระยะเวลาเก็บใบยาสูบสด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ ($Beta = 0.13$) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่ เริ่มเก็บใบยาสูบสดตั้งแต่ตอนเช้ามีด โดยใช้ระยะเวลาเก็บเฉลี่ยอยู่ที่ 3.90 ชั่วโมงต่อวัน ($S.D. = 1.26$) จึงส่งผลให้ปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินมากขึ้นเพื่อป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินที่ละลายอยู่ในน้ำบนใบยาสูบ ซึ่งผลการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ Fassa et al. (2014) พบว่า การเก็บใบยาสูบสดขณะเปียกน้ำ มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคพิษใบยาสูบสด สอดคล้องกับการศึกษาของ Cargnin et al. (2019) พบว่า จำนวนต้นยาสูบที่เก็บได้ต่อวัน มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคพิษใบยาสูบสด และการเก็บใบยาสูบสดในตอนกลางวันจะมีโอกาสเสี่ยงเกิดโรคพิษใบยาสูบสดมากกว่าการเก็บใบยาสูบสดในตอนเช้านั้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ Campos et al. (2020) พบว่า ระยะเวลาที่ทำงานกลางแจ้ง มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคพิษใบยาสูบสด

ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ ($Beta = 0.07$) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่มีความรู้จากการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสดอยู่เป็นประจำ จากครอบครัว ร้อยละ 79.5 รองลงมา คือ จากบุคลากรสถานียาสูบ ร้อยละ 73.7 และจากสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ยูทูป ร้อยละ 37.1 ตามลำดับ จึงส่งผลให้ปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินมากขึ้นเพื่อลดโอกาสการเกิดโรคพิษใบยาสูบสด ซึ่งสอดคล้องกับ PRECEDE Framework อธิบายว่า ความรู้เป็นปัจจัยภายในบุคคลที่มีอิทธิพล กระตุ้น หรือ ชี้นำให้บุคคลเกิดการแสดงพฤติกรรมสุขภาพออกมา

(Green & Kreuter, 2005) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Rokhmah, Ma'rufi, & Khoiron (2019) และ Rokhmah et al. (2020) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษไбыาสุบสดี มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคพิษไбыาสุบสดีและสอดคล้องกับการศึกษาของ Permatasari et al. (2020) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษไбыาสุบสดี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแสวงหาสุขภาพในการป้องกันโรคพิษไбыาสุบสดี

การรับรู้ความรุนแรงของการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ ($\text{Beta} = 0.10$) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่มีการรับรู้ว่าการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบสามารถส่งผลกระทบต่อร่างกายทรุดโทรมลงได้และต้องหยุดพักงานรักษาตัว ร้อยละ 86.4 และ 72.6 ตามลำดับ จึงส่งผลให้ปฏิบัติพฤติกรรมกำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ อธิบายว่า เมื่อบุคคลมีการรับรู้ภาวะคุกคาม (Perceived threat) ที่มากขึ้นจะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมกำบังกำนโรคนั้นๆ มากขึ้นตามไปด้วย (Becker & Maiman, 1975) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Piyapongsakul et al. (2014) พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของสารนิโคตินในไбыาสุบ มีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับพฤติกรรมกำบังกำนการได้รับพิษจากสารนิโคตินในไбыาสุบ

การรับรู้ประโยชน์ของกำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ ($\text{Beta} = 0.09$) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่มีการรับรู้ว่าการใช้อุปกรณ์กำบังกำนส่วนบุคคลขณะเก็บไбыาสุบสดีและการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคลหลังเก็บไбыาสุบสดีเสร็จจะช่วยกำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบได้ จึงส่งผลให้ปฏิบัติพฤติกรรมกำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ อธิบายว่า เมื่อบุคคลมีการรับรู้ประโยชน์หรือผลดีที่ตนเองจะได้รับจากการปฏิบัติตามคำแนะนำในการกำบังกำนโรค จะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมกำบังกำนโรคนั้นๆ นั้นมากขึ้น

ตามไปด้วย (Becker & Maiman, 1975) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Piyapongsakul et al. (2014) พบว่า การรับรู้ประโยชน์ของกำบังกำนการได้รับสารนิโคตินในไбыาสุบ มีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับพฤติกรรมกำบังกำนการได้รับพิษจากสารนิโคตินในไбыาสุบ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Permatasari et al. (2020) พบว่า การรับรู้ประโยชน์ของกำบังกำนโรคพิษไбыาสุบสดี มีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับพฤติกรรมกำบังกำนการแสวงหาสุขภาพในการกำบังกำนโรคพิษไбыาสุบสดี

การรับรู้อุปสรรคของกำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ ($\text{Beta} = -0.13$) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่มีการรับรู้อุปสรรคของกำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบมากที่สุด คือ หากหลีกเลี่ยงการเก็บไбыาสุบสดีขณะเปียกน้ำในตอนเช้ามืด ทำให้ทำงานเสร็จช้าลง ร้อยละ 58.2 และรองลงมา คือ การเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังเก็บไбыาสุบสดีเสร็จทำให้ต้องซักเสื้อผ้าบ่อยๆ ร้อยละ 55.4 จึงส่งผลให้ปฏิบัติพฤติกรรมกำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินลดลง ซึ่งสอดคล้องกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ อธิบายว่า เมื่อบุคคลมีการรับรู้อุปสรรคของกำบังกำนโรคมกขึ้น จะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมกำบังกำนโรคนั้นๆ นั้นลดลง (Becker & Maiman, 1975) ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Piyapongsakul et al. (2014) พบว่า การรับรู้อุปสรรคของกำบังกำนการได้รับสารนิโคตินในไбыาสุบ มีความสัมพันธ์ทิศทางลบกับพฤติกรรมกำบังกำนการได้รับพิษจากสารนิโคตินในไбыาสุบ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Permatasari et al. (2020) พบว่า การรับรู้อุปสรรคของกำบังกำนโรคพิษไбыาสุบสดี มีความสัมพันธ์ทิศทางลบกับพฤติกรรมกำบังกำนการแสวงหาสุขภาพในการกำบังกำนโรคพิษไбыาสุบสดี

การเข้าถึงอุปกรณ์กำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินจากไбыาสุบ ($\text{Beta} = 0.15$) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่สามารถใช้อุปกรณ์กำบังกำนการสัมผัสสารนิโคตินจาก

ใบยาสูบในราคาที่สามารถจ่ายได้ ร้อยละ 90.6 และ รองลงมา คือ สามารถเดินทางไปซื้ออุปกรณ์ป้องกัน ได้ในเส้นทางคมนาคมที่สะดวก ร้อยละ 86.7 จึงส่งผลให้ ปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคติน มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ PRECEDE Framework อธิบายว่า การที่บุคคลได้รับปัจจัยสนับสนุนในการ เข้าถึงทรัพยากรหรือบริการต่างๆ จะส่งผลให้บุคคล สามารถแสดงพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ออกมา (Green & Kreuter, 2005) ผลการศึกษานี้สอดคล้อง กับการศึกษาของ Piyapongsakul et al. (2014) พบว่า การเข้าถึงแหล่งประโยชน์ในการป้องกันการได้รับพิษ จากสารนิโคตินในใบยาสูบ มีความสัมพันธ์ทิศทางบวก กับพฤติกรรมป้องกันการได้รับพิษจากสารนิโคตินใน ใบยาสูบ

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัส สารนิโคตินจากใบยาสูบ ($Beta = 0.09$) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสดอยู่เป็นประจำจากครอบครัว ร้อยละ 79.5 รองลงมา คือ จากบุคลากรสถานียาสูบ ร้อยละ 73.7 และจากสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ ร้อยละ 37.1 ตามลำดับ ส่งผลให้การได้ข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด ($r = 0.50$, $p\text{-value} < 0.001$) และส่งผลให้ปฏิบัติ พฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ PRECEDE Framework อธิบายว่า การที่บุคคลได้รับปัจจัยเสริมด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ โรคนั้นๆ จากบุคคลรอบข้าง จะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรม การป้องกันโรคนั้นๆ มากขึ้นตามไปด้วย (Green & Kreuter, 2005) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Rokhmah et al. (2020) พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด

แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีความ สัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคติน จากใบยาสูบ ($Beta = 0.12$) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนเงิน ซื้ออุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ จากครอบครัวอยู่เป็นประจำ ร้อยละ 97.2 และ

รองลงมา คือ ครอบครัวมีการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันฯ ไว้ให้ ร้อยละ 71.7 จึงส่งผลให้ปฏิบัติพฤติกรรม การป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ PRECEDE Framework อธิบายว่า การที่บุคคลได้รับ แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลรอบข้างจะส่งผลให้ บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ (Green & Kreuter, 2005) ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Piyapongsakul et al. (2014) พบว่า การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัว มีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับพฤติกรรม ป้องกันการได้รับพิษจากสารนิโคตินในใบยาสูบ และ สอดคล้องกับการศึกษาของ Permatasari et al. (2020) พบว่า การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับพฤติกรรมแสวงหา สุขภาพในการป้องกันโรคพิษใบยาสูบ

แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสถานียาสูบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัส สารนิโคตินจากใบยาสูบ ($Beta = 0.22$) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่ได้รับแนวทาง ปฏิบัติในการป้องกันโรคพิษใบยาสูบสดจากบุคลากร สถานียาสูบอยู่เป็นประจำ ร้อยละ 88.6 และรองลงมา คือ ได้ทราบถึงประโยชน์ของการใช้อุปกรณ์ป้องกัน ส่วนบุคคลขณะเก็บใบยาสูบสดและการดูแลสุขอนามัย ส่วนบุคคลหลังเก็บใบยาสูบสด ร้อยละ 87.5 จึงส่งผล ให้มีพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินมากขึ้น ซึ่งสอดคล้อง PRECEDE Framework อธิบายว่า การที่บุคคล ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลรอบข้างจะส่งผล ให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (Green & Kreuter, 2005) ผลการ ศึกษาไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Piyapongsakul et al. (2014) พบว่า การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม จากบุคลากรสำนักงานยาสูบหรือสถานียาสูบ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการได้รับพิษจาก สารนิโคตินในใบยาสูบ

งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดบางประการ ดังนี้ 1) การวิจัย ครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสาร นิโคตินจากใบยาสูบ แต่ยังไม่ได้ศึกษาผลกระทบ ในระยะยาวต่อสุขภาพของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ

2) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง ซึ่งทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น 3) การวิจัยครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งอาจทำให้ผู้ตอบไม่เข้าใจในข้อคำถามและให้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริงได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) บุคลากรสถานเฝ้าระวังควบคุมโรคควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสด มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักถึงความเสี่ยงของการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ ประโยชน์ของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ และลดอุปสรรคของการป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบ นอกจากนี้ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสดผ่านทางแผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือ ตลอดจนสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ แกดเกสรกรรชาวไร่ยาสูบอย่างต่อเนื่อง

2) ครอบครัวยุคใหม่ควรสนับสนุนการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษใบยาสูบสดและการเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาในรูปแบบเชิงพรรณนาระยะยาว (Longitudinal descriptive study) เพื่อศึกษาผลกระทบในระยะยาวจากการสัมผัสสารนิโคตินจากใบยาสูบต่อสุขภาพของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ

2) ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจในข้อคำถาม และให้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณสำนักงานเกษตรอำเภอศรีสำโรง ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างและขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Achalli, S., Shetty, S., & Gogineni, S. (2012). The green hazards: A meta-analysis of green tobacco sickness. *International Journal of Occupational Safety and Health*, 2, 11-14.
- Arcury, T. A., Laurienti, P. J., Talton, J. W., Chen, H., Howard, T. D., Summers, P., & Quandt, S. A. (2016). Urinary cotinine levels among Latino tobacco farmworkers in North Carolina compared to Latinos not employed in agriculture. *Nicotine & Tobacco Research*, 18(6), 1517-1525.
- Arcury, T. A., Quandt, S. A., & Preisser, J. S. (2001). Predictors of incidence and prevalence of green tobacco sickness among Latino farmworkers in North Carolina, USA. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 55(11), 818-824.
- Becker, M. H., & Maiman, L. A. (1975). The health belief model: Origins and correlation in psychological theory. *Health Education Monography*, 2, 336-385.
- Best, J. K. (1977). *Research in education*. (3rd ed.). Engle Clift, New Jersey: Prentice-Hall.
- Bloom, B. S. (1975). *Taxonomy of education*. New York: Avid McKay Company.
- Campos, É., Costa, V. I. D., Alves, S. R., Rosa, A. C. S., Geraldino, B. R., Meira, B. D. C., et al. (2020). Occurrence of green tobacco sickness and associated factors in farmers residing in Dom Feliciano Municipality, Rio Grande do Sul State, Southern Region of Brazil. *Cadernos de Saúde Pública*, 36(8), e00122719.

- Cargnin, M., Cezar-Vaz, M. R., Getelina, C. O., & Bonow, C. A. (2019). Socio-environmental risks associated with the green tobacco sickness in farmers: A case-control study. *Revista Brasileira de Enfermagem*, 72(6), 1670-1676.
- Daniel, W. W. (1999). *Biostatistics: A foundation for analysis in the health sciences*. (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Department of Agricultural Extension. (2023). *Agricultural production information service system*. Retrieved March 3, 2023, from <https://production.doae.go.th/service/site/index>. (in Thai)
- DeVellis, R. F. (2012). *Scale development: Theory and applications*. California, Thousands Oak: Sage Publications Inc.
- Fassa, A. G., Faria, N. M., Meucci, R. D., Fiori, N. S., Miranda, V. I., & Facchini, L. A. (2014). Green tobacco sickness among tobacco farmers in southern Brazil. *American Journal of Industrial Medicine*, 57(6), 726-735.
- Fotedar, S., & Fotedar, V. (2017). Green tobacco sickness: A brief review. *Indian journal of occupational and environmental medicine*, 21(3), 101-104.
- Green, I. W., & Kreuter, M. W. (2005). *Health program planning: An educational and ecological approach*. (4th ed.). New York: Emily Barrosse.
- Hussain, A., Altaf, Q., & Yousafzai, B. (2022). Socioeconomic and environmental impacts of tobacco farming in Khyber Pakhtunkhwa, Pakistan. *The Journal of Agricultural Life and Environmental Sciences*, 59, 67-79.
- Manothum, A. (2019). Working conditions and occupational safety among tobacco growers in Tubpeung Subdistrict, Srisumrong District, Sukhothai Province. *Journal of industrial education*, 13(2), 85-94. (in Thai)
- McBride, J. S., Altman, D. G., Klein, M., & White, W. (1998). Green tobacco sickness. *Tobacco Control*, 7(3), 294-298.
- Occupational Safety and Health Administration. (2015). *Green tobacco sickness*. Retrieved April 3, 2023, from <https://www.osha.gov/green-tobacco-sickness>.
- Parikh, J. R., Gokani, V. N., Doctor, P. B., Kulkarni, P. K., Shah, A. R., & Saiyed, H. N. (2005). Acute and chronic health effects due to green tobacco exposure in agricultural workers. *American Journal of Industrial Medicine*, 47(6), 494-499.
- Park, S. J., Lim, H. S., Lee, K., & Yoo, S. J. (2018). Green tobacco sickness among tobacco harvesters in a Korean village. *Safety and Health at Work*, 9(1), 71-74.
- Permatasari, V., Musthofa, S. B., & Prabamurti, P. N. (2020). Faktor yang berhubungan taraperilaku pencarian pengobatan gejala green tobacco sickness (GTS) dengan petanitembakau di kecamatan bansarikabupaten temanggung. *Jurnal Kesehatan Masyarakat*, 8(2), 293-297.
- Piyapongsakul, V., Lagampan, S., & Kalampakorn, S. (2014). Factors related to nicotine poisoning prevention behaviors among tobacco farmers in the Northeastern Thailand. *Journal of Public Health Nursing*, 28(3), 70-83. (in Thai)

- Rokhmah, D., & Khoiron, K. (2014). Risk factor analysis of green tobacco sickness (GTS) and the handling method on tobacco farmers. *International journal of current research and academic review*, 1, 20-29.
- Rokhmah, D., Khoiron, K., Imama, I., Lestari, N., Mahda, A., & Agustin, I. (2020). The preventive behavior of green tobacco sickness (GTS) syndrome at tobacco farmers: The role of health literacy. *Health Sciences Research*, 33, 556-563
- Rokhmah, D., Ma'rufi, I., & Khoiron, K. (2019). Incidences of green tobacco sickness (GTS) on tobacco farmer and prevention efforts through social capital utilization in Indonesia. *Earth and Environmental Science*, 243, 012090.
- Saleeon, T., Siriwong, W., Maldonado-Pérez, H. L., & Robson, M. G. (2015). Green tobacco sickness among Thai traditional tobacco farmers, Thailand. *International Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 6(3), 169-176.
- Saleeon, T., Siriwong, W., Maldonado-Pérez, H. L., & Robson, M. G. (2016). Green tobacco sickness and protective behaviors among Thai traditional tobacco farmers in northern Thailand. *Journal of Health Research*, 30(4), 289-295.
- Schmitt, N., Schmitt, J., Kouimintzis, D., & Kirch, W. (2007). Health risks in tobacco farm workers. *Journal of Public Health*, 15, 255-264.
- Sujoso, A. D. P., Martiana, T., & Martini, S. (2020). Risk factors of green tobacco sickness on tobacco farmers in jember Indonesia. *Indian Journal of Forensic Medicine and Toxicology*, 14(3), 1029-1034.
- Tobacco Authority of Thailand. (2015). *Tobacco and discovery*. Retrieved April 4, 2023, from <https://www.thaitobacco.or.th/2015/01/006812.html>. (in Thai)
- Yoo, S. J., Park, S. J., Kim, B. S., Lee, K., Lim, H. S., Kim, J. S., et al. (2014). Airborne nicotine concentrations in the workplaces of tobacco farmers. *Journal of Preventive Medicine and Public Health*, 47(3), 144-149.